

روزنامه : ایران

صفحه ۹

تاریخ: ۱۳۹۴/۵/۱

تولید واکسن مرفین از ادعا تا واقعیت

اعتیاد بلایی خانمانسوز است که درمان آن یکی از دشوارترین و پیچیده ترین موارد درمانی در علم پزشکی است که موفقیت درمان آن تنها با آمیزه ای از علم، تجربه، هنر، عشق، صبر و تعهد کادر درمانی در قالب یک کار گروهی منسجم به وجود می آید. چندی قبل علیرضا جزینی قائم مقام ستاد مبارزه با مواد مخدر در مصاحبه ای از تولید واکسن اعتیاد به هروئین و مرفین در انستیتو پاستور ایران خبر داد و اظهار داشت وظیفه ما حفظ افراد در معرض خطر است و در این راستا در انستیتو پاستور ایران ساخت واکسن مرفین و هروئین صورت گرفته تا با تزریق به این افراد بتوانیم آنان را حفظ کنیم.

وی با بیان اینکه این واکسن روی انسان و حیوان آزمایش شده و نتیجه بخش بوده است افزوده بود، وزارت بهداشت در صدور مجوز آن اقدام عاجل کند چرا که این واکسن ایمنی بدن را در مقابل مواد بالامی برد، بعد از تزریق این واکسن اگر شخصی مرفین یا هروئین مصرف کند این مواد هیچ تاثیری روی بدن او نخواهد داشت. به گفته جزینی این واکسن قیمت زیادی ندارد و به طور کلی ستاد مبارزه با مواد مخدر نیز از آن حمایت مادی خواهد کرد.

در پی این خبر دکترعظیم اکبرزاده یکی از محققان انستیتو پاستور ایران در صدا و سیما اعلام کرد که موفق به کشف واکسن مرفین شده و این واکسن در انتظار مجوز وزارت بهداشت است. پخش این خبر سر و صدای زیادی در رسانه های جمعی و فضای مجازی به وجود آورد. مردم با رسانه ها تماس می گرفتند و خواهان اطلاعات بیشتری در مورد این واکسن ها بودند و چون خبر از طریق صدا و سیما پخش شده بود به صحت آن اعتماد داشتند و در به در به دنبال تهیه آن بودند.

واکنش مسئولان بهداشتی

دکتر مهدی پیرصالحی مدیر کل نظارت بر دارو و مواد مخدر سازمان غذا و دارو وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی اعلام کرد که واکسن های مرفین، هروئین و سیگار هیچ مجوز اولیه ای از سازمان غذا و دارو دریافت نکرده اند و در وزارت بهداشت هم در هیچ مرحله ای قرار ندارند. این در حالی است که نمی توان گفت اختراعی صورت گرفته و وزارت بهداشت در ارائه مجوزها اقدامات لازم را انجام دهد. وی اظهار داشته که

انجام مطالعات انسانی قبل از دریافت مجوز از سازمان غذا و دارو تخلف است و نمی توان دارویی که مراحل آزمایشی را طی نکرده و شرایط اولیه را نداشته، روی انسان آزمایش کرد.

دکتر مصطفی قانعی، رئیس انستیتو پاستور ایران هم در مصاحبه ای اظهار داشت: «زمانی می توان گفت واکسنی تولید شده که تمام تاییدیه های مربوطه را از سازمان غذا و دارو اخذ کرده و از همه مهمتر به منظور دریافت چنین تاییدیه ای، همه مراحل آزمایشگاهی را با موفقیت پشت سر گذارد. مساله ای که با گذشت سال ها از آغاز تحقیقات ویژه انستیتو پاستور در این مورد، هنوز در پیچ و خم مراحل تحقیقاتی انستیتو پاستور قرار دارد و انعکاس چنین خبری بدون دریافت مجوز وزارت بهداشت و بدون سپری شدن مراحل ذکر شده که توسط یکی از پیشکسوتان و اعضای هیات علمی اسبق انستیتو پاستور بوده، بسیار زود هنگام صورت گرفته است».

وی افزوده، این موضوع در سال ۱۳۸۰ در مراسمی با حضور استادان برجسته و بنام به عنوان طرحی تحقیقاتی از سوی محقق آن مطرح شد و حالا با گذشت ۱۴ سال هنوز تحقیقات در این زمینه ادامه دارد، زیرا هر مقاله تحقیقاتی پس از تایید وارد چرخه تحقیقات عملی می شود و در مورد تولید واکسن ها نیز این تحقیق در مرحله انسانی دارای پروتکل بسیار مدون زمان گیر و بسیار حساس است که در مورد واکسن سیگار و هروئین به این مرحله نرسیده است.

مصاحبه با مخترع

در سایت دکتر عظیم اکبرزاده خیابوی آمده که وی ۹ اختراع به ثبت رسانده است که عبارتند از: واکسن مرفین، واکسن سیگار، واکسن هروئین، واکسن الکل و...

برای پیگیری خبر و صحت و سقم آن با دکتر اکبر زاده تماس می گیرم. وی در حالی که گویا تا حدی عصبی است می گوید: «ماfiای دارو و مواد مخدر اجازه نمی دهد که این واکسن مجوز بگیرد».

دکتر اکبرزاده با اشاره به این مطلب که این واکسن برای نخستین بار در دنیا ساخته شده است می افزاید: «اگر وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مجوز ساخت آن را صادر نکند مجبورم برخلاف میل باطنی ام آن را به امریکا و اروپا بفروشم. من در سفر به کشورهای فرانسه، امریکا، پاکستان و کانادا در مورد این اختراع صحبت کرده ام و اکثر این کشورها مایل به استفاده از این واکسن هستند».

وی خاطر نشان می کند: «مسئولان انستیتو به جای تقدیر و تشکر به من بی مهری کرده اند و جلوی پیشرفت دانشمندان را می گیرند. ندادن مجوز

به این واکسن ظلم در حق تولید کننده و محقق است از این رو تصمیم گرفته ام از این به بعد اکتشافاتم را به طور زیر زمینی به دست مردم برسانم». کبر زاده در پاسخ به این پرسش که آیا همه مردم می توانند از این واکسن استفاده کنند یا خیر می گوید: «زمانی که این واکسن به معنای تزریق می شود به تدریج از مرفین استفاده نمی کند زیرا در بدن آنتی بادی ایجاد شده است. هرکس که این واکسن را تزریق کند هر چقدر هم که از مرفین استفاده کند دیگر معتاد نمی شود و در دنیا برای نخستین بار است که این کار انجام می شود».

وی با بیان این مطلب که این واکسن روی موش، رت، همستر، خرگوش و خوکچه هندی و میمون کار شده است می افزاید: «این واکسن روی انسان هم آزمایش شده است. آن را به ۱۵۰۰ نفر تزریق کرده ایم اما شما به طور مبهم بنویسید واکسن مرفین در جریان اخذ مجوز تولید است».

محققان چه می گویند

یکی از پزشکان بیمارستان لقمان که نخواست نامش فاش شود می گوید: «انتشار این خبر کل جامعه پزشکی را تحت تاثیر قرار داده است و بسیاری از معتادان و خانواده هایشان درمان را نیمه کاره رها کرده و به دنبال تهیه این واکسن هستند. این در حالی است که قبل از اینکه تاثیر واکسن مرفین در پیشگیری از اعتیاد به مرفین مورد نظر باشد، می باید به عوارض احتمالی آن پرداخت و اگر این عوارض، جدی باشند تزریق این واکسن منطقی نخواهد بود».

وی با بیان این مطلب که چند سال قبل انستیتو پاستور ایران که معتبرترین نهاد در واکسن سازی است واکسن مرفین را تولید و روی نمونه های انسانی تزریق کرد ولی دو مشکل برای آنان به وجود آمد، می گوید: اول اینکه خاصیت درمانی مرفین در این افراد بسیار کاهش پیدا کرد و حتی از بین رفت. به عنوان مثال در بیمارانی که به واسطه سکته قلبی یا شکستگی های شدید، درد زیادی داشتند تزریق مرفین نخستین خط درمان است. بنابراین اگر افرادی که واکسن مرفین را می زدند و دچار بیماری های مذکور می شدند، تزریق مرفین در آنان دیگر پاسخ درمانی نمی داد. مشکل دوم این بود که اغلب این افراد دچار عوارض افسردگی شدند. در نتیجه این طرح در آن مقطع متوقف شد. به هر حال در حال حاضر این طور به نظر می رسد که این واکسن کارایی نداشته باشد. مگر در آینده محققان کارهای جدیدی روی این واکسن انجام دهند».

مرفین و ترک آن

دکتر علی مهربانی که در کلینیک ترک اعتیاد فعال است می گوید: «مرفین موثرترین ماده برای تسکین دردهای شدید است و بررسی های انجام شده حاکی از این است که شیوع تشنج ناشی از مصرف مرفین در ایران سیر صعودی عجیبی به نسبت سایر کشورها داشته است». وی با اشاره به این مطلب که مرفین از لحاظ میزان اعتیادآور بودن مصرف کننده را سرعت از لحاظ جسمی و روحی به خود وابسته می کند می

افزاید: «نتایج بررسی مقایسه تأثیرات روانی و ذهنی بین هروئین و مرفین بر روی معتادان تزریقی نشان می دهد که هیچ یک از این دو ماده بر دیگری اولویت نداشته و معمولاً معتادان تفاوتی بین آنان قائل نمی شوند. وابستگی روانی ناشی از اعتیاد به مرفین بسیار پیچیده و طولانی مدت است به طوری که ممکن است سال ها پس از ترک اعتیاد فیزیکی و مصرف نکردن مرفین، فرد معتاد اغلب به فکر کردن یا صحبت کردن در مورد مصرف آن (یا سایر مواد مخدر) ادامه داده و هنگام انجام فعالیت های عادی و روزمره خود، احساس بی قراری داشته باشد. خماری روانی ناشی از ترک اعتیاد به مرفین، یک فرایند بسیار طولانی و دردناک است و معتادان اغلب از افسردگی، عصبانیت، بی خوابی، نوسانات اخلاقی، فراموشی، خود کوچک بینی، سردرگمی، پارانویا و سایر اختلالات روانی شدید رنج می برند و به نظر می رسد این دسته از معتادان تا آخر عمر از نظر روانی به مرفین وابسته خواهند بود».

این کارشناس ترک مواد خاطر نشان می کند: «محققان واحدهایی را برای لذت بردن مشخص کرده اند به عنوان مثال میزان دوپامین در مورد خوردن غذا ۱۵۰، نیکوتین ۲۲۰، و مرفین ۳۰۰ است از این رو ترک آن سخت است».

ممکن است روزی واکسن هروئین و مرفین ساخته شود. هرچند آن وقت مشکل دیگری خواهیم داشت؛ اینکه افراد بیشتری با رغبت به استفاده از هروئین و تریاک بپردازند زیرا پیشاپیش واکسن زده اند و خیال شان بابت اعتیاد راحت است. با این همه هنوز اختراع، تولید و همین طور مجوز علمی آن در هاله ای از ابهام قرار دارد. به چنین واکسنی دل خوش نکنید و طول درمان را ادامه دهید.